

Fizjoterapia

**dla medycznych
studiów
zawodowych -
wydział fizjoterapii**

**pod redakcją
Mariana Weissa
i Andrzeja Zembatego**

**Państwowy
Zakład
Wydawnictw
Lekarskich**

Podręcznik dla słuchaczy wydziału fizjoterapii medycznych studiów zawodowych zatwierdzony przez Departament Szkolnictwa i Nauki MZiOS pismem NS-51P/9 (M)82 dn. 21.09.82.

© Copyright by Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich
Warszawa 1983

Recenzent: prof. dr hab. med. *Andrzej Seyfried*

Redaktor: mgr *Joanna Gregorczyk*
Redaktor techniczny: *Krzysztof Nalepa*
Korektor: mgr *Bożena Helcbergier*

Projekt okładki: *Andrzej Pilich*

PAŃSTWOWY ZAKŁAD WYDAWNICTW LEKARSKICH
WARSZAWA 1983

Wydanie I. Nakład 30 000+225 egz.
Objętość ark. wyd. 36,5 = 26,0 ark. druk.
Papier powlekany kl. V. 90 g, 70×100 cm.
Oddano do składania w listopadzie 1982 r.
Podpisano do druku i druk ukończono w listopadzie 1983 r.
Zamówienie nr 455-K-82. Z-20.

CIESZYŃSKA DRUKARNIA WYDAWNICZA
Cieszyn, ul. Pokoju 1

Cena zł 180.—

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I	11
Szkic historyczny i zarys podstaw teoretycznych kinezyterapii — <i>Andrzej Zembaty</i>	11
Badanie chorego dla potrzeb kinezyterapii — <i>Andrzej Zembaty</i>	14
Systematyka kinezyterapii — <i>Andrzej Zembaty</i>	52
Kinezyterapia miejscowa	54
Ćwiczenia bierne	54
Ćwiczenia czynno-bierne	55
Ćwiczenia samowspomagane	56
Ćwiczenia czynne w odciążeniu	57
Ćwiczenia czynne wolne	59
Ćwiczenia czynne oporowe	60
Ćwiczenia prowadzone	63
Inne formy ćwiczeń i oddziaływań	63
Kinezyterapia ogólna	74
Ćwiczenia ogólnokondycyjne	74
Ćwiczenia gimnastyki porannej	80
Ćwiczenia w wodzie	81
Sport inwalidów	84
Metody kinezyterapeutyczne	87
CZĘŚĆ II	93
Kinezyterapia w schorzeniach typowych dla dzieci	93
Wybrane elementy z rozwoju psychoruchowego dzieci i młodzieży — <i>Wielisława Chromiec</i>	93
Kinezyterapia w mózgowych porażeniach dziecięcych według metody Bobathów — <i>Zofia Lubicz-Rudnicka</i>	96
Zasady kinezyterapii	102
Łączenie kinezyterapii z umiejętnościami praktycznymi i nauką mowy	123
Łączenie kinezyterapii z wychowaniem	124
Kinezyterapia dzieci z przepukliną oponowo-rdzeniową — <i>Jadwiga Leśniewska</i>	125
Określenie wady	125
Rodzaje wady	126
Zaburzenia czucia	128
Następstwa urologiczne („pęcherz neurogenny”)	128
Postępowanie kinezyterapeutyczne	129
Kinezyterapia w leczeniu kręczu szyi u dzieci — <i>Maria Suwalska</i>	140
Kinezyterapia wybranych wad wrodzonych — <i>Wielisława Chromiec</i>	149
Kinezyterapia w przypadku zwinięcia stawu biodrowego	149
Kliniczne objawy zwinięcia stawu biodrowego	149
Leczenie zwinięcia stawu biodrowego	151
Kinezyterapia w przypadkach wrodzonych zniekształceń stóp	157
Kinezyterapia w bocznych skrzywieniach kręgosłupa — <i>Stanisław Majoch</i>	162
Charakterystyka kliniczna bocznych skrzywień kręgosłupa	162
Kinezyterapia w bocznych skrzywieniach kręgosłupa	164
Ćwiczenia indywidualne	167
Ćwiczenia oddechowe	184
Ćwiczenia ogólnokondycyjne	188
Ćwiczenia stacyjne (forma treningu sportowego adaptowana do potrzeb i warunków szpitalnych)	193
Ćwiczenia w wodzie	193
Wyciągi	193
Kinezyterapia w chorobie Scheuermanna — <i>Stanisław Majoch</i>	195
Kinezyterapia chorych ze schorzeniami przebiegającymi z postępującym zanikiem mięśni — <i>Andrzej Zembaty</i>	202
Kinezyterapia ogólnousprawniająca	205

Kinezyterapia w schorzeniach typowych dla wieku dojrzałego	208
Wybrane elementy możliwości psychoruchowych wieku dojrzałego — <i>Andrzej Zembaty</i>	208
Kinezyterapia w leczeniu złamań i urazów kończyn — <i>Wojciech Chydziański</i>	209
Gojenie się złamań	209
Leczenie złamań	210
Kinezyterapia chorych leczonych zachowawczo	211
Kinezyterapia po urazach kończyn górnych	212
Kinezyterapia po urazach kończyn dolnych	214
Kinezyterapia po operacyjnym leczeniu złamań	215
Złamania u dzieci	216
Złamania u ludzi starszych	216
Powikłania po złamaniach	216
Przykurcz ischemiczny Volkmana	216
Zespół Sudecka	217
Uszkodzenia nerwów obwodowych	218
Kinezyterapia w następstwie urazowych uszkodzeń rdzenia kręgowego — <i>Edward Chromiec</i>	219
Rola kinezyterapii w kompleksowej rehabilitacji uszkodzeń rdzenia	219
Wprowadzenie w patologię uszkodzeń rdzenia	220
Uwarunkowanie możliwości kinezyterapii rodzajem i poziomem uszkodzenia rdzenia	221
Metodyka kinezyterapii	222
Kinezyterapia bólów kręgosłupa — <i>Jerzy Kostewicz</i>	240
Metodyka kinezyterapii zespołów bólowych dolnego odcinka kręgosłupa	242
Ćwiczenia w wodzie	259
Metodyka kinezyterapii zespołów bólowych kręgosłupa w odcinku szyjnym	262
Kinezyterapia po amputacjach kończyn dolnych i górnych — <i>Andrzej Zembaty</i>	265
Kinezyterapia po amputacjach kończyn dolnych	265
Kinezyterapia po amputacji konwencjonalnej	273
Kinezyterapia ogólna po amputacjach konwencjonalnych	276
Kinezyterapia po amputacji fizjologicznej	279
Kinezyterapia po amputacjach kończyn górnych	280
Amputacje w obrębie ręki i jej palców	283
Amputacje na poziomie przedramienia	284
Amputacje na poziomie ramienia	285
Kinezyterapia ogólna	287
Kinezyterapia w schorzeniach typowych dla trzeciego okresu życia	289
Kinezyterapia chorych w podeszłym wieku — <i>Wojciech Chydziański</i>	289
Planowanie kinezyterapii	291
Wskazówki metodyczne do prowadzenia ćwiczeń zespołowych z chorymi w podeszłym wieku	292
Kinezyterapia chorych w podeszłym wieku po złamaniach szyjkowo-krętarzowych	294
Kinezyterapia po amputacjach, tzw. naczyniowych	296
Kinezyterapia w chorobie zwyrodnieniowej stawów	298
Kinezyterapia niedowładów i porażen połowicznych — <i>Andrzej Zembaty</i>	299
Metoda proprioceptywnego torowania (P. N. F.) — <i>Józef Dolot</i>	308
Ogólne cechy i główne założenia metody	308
Uwagi metodyczne	310
Schematy ćwiczeń i wzorce ruchów	313
Schematy ćwiczeń i wzorce ruchów dla kończyn górnych	313
Schematy ćwiczeń i wzorce ruchów dla kończyn dolnych	318
Schemat ćwiczeń i wzorce ruchów dla głowy i szyi	324
Schemat ćwiczeń i wzorce ruchów dla górnej części tułowia	325
Schemat ćwiczeń i wzorce ruchów dla dolnej części tułowia	326
Techniki ułatwiające torowanie proprioceptywne	330
Kinezyterapia w chorobach reumatoidalnych — <i>Maria Musur, Maria Suwalska</i>	331
Nomenklatura i klasyfikacja chorób reumatycznych	331
Charakterystyka podstawowych chorób reumatycznych	332
Ogólne zasady rehabilitacji chorych z reumatoidalnym zapaleniem stawów i zeszywniającym zapaleniem stawów kręgosłupa	337
Zasady stosowania kinezyterapii u chorych z reumatoidalnym zapaleniem stawów	338

Kinezyterapia rąk u chorych z reumatoidalnym zapaleniem stawów . . .	344
Kinezyterapia chorych z zeszywniającym zapaleniem stawów kręgosłupa . .	350
Wykorzystanie możliwości kompensacji	350
Kinezyterapia w postępowaniu przed- i pooperacyjnym u chorych z reumatoidalnym zapaleniem stawów i zeszywniającym zapaleniem stawów kręgosłupa	355
Kinezyterapia po operacyjnym usunięciu błony maziowej stawu kolanowego	355
Kinezyterapia po operacjach rąk u chorych z reumatoidalnym zapaleniem stawów	358
Kinezyterapia w schorzeniach internistycznych i innych	364
Kinezyterapia chorych po zawale mięśnia sercowego — <i>Stanisław Kosacki</i> . . .	364
Okres szpitalny	365
Okres sanatoryjny	374
Testy wysiłkowe	375
Usprawnianie ambulatoryjne	376
Kinezyterapia w niektórych chorobach układu oddechowego — <i>Józef Dolot</i> . .	377
Wysiękowe zapalenie opłucnej	378
Rozedma płuc	379
Dychawica oskrzelowa	380
Stany zapalne i rozstrzenie oskrzeli	381
Zapalenie płuc	382
Zabiegi chirurgiczne na klatce piersiowej	382
Kinezyterapia po zabiegach operacyjnych w jamie brzusznej — <i>Jadwiga Szaniawska-Chydziańska</i>	383
Rehabilitacja psychiatryczna — <i>Teresa Stańczak, Zofia Pakuła</i>	385
Najczęściej występujące zespoły zaburzeń psychicznych i choroby psychiczne	386
Zespoły schizofreniczne	387
Schizofrenia	388
Zaburzenia życia uczuciowego	390
Zaburzenia psychiczne związane z uszkodzeniem ośrodkowego układu nerwowego	392
Zespoły nerwicowe	397
Nerwice	398
Zaburzenia osobowości	398
Alkoholizm i inne uzależnienia od środków chemicznych	399
Zasady rehabilitacji psychiatrycznej istotne dla kinezyterapii	399
Ćwiczenia fizyczne przygotowujące do czynnego udziału w porodzie — <i>Jadwiga Szaniawska-Chydziańska</i>	400
Ćwiczenia w ginekologii	414